

Hij heeft zijn leven voor de gelegenheid drastisch omgegooid. Jan Decorte, de man die er een erezaak van maakte nooit een letter te lezen, verdiept zich nu dagelijks tot een stuk in de nacht in de Griekse en Romeinse klassieken en in de dichters uit de Italiaanse renaissance.

SIGRID VINKS «Hij heeft net tot de laatste minuut met zijn neus in Vergilius gezeten omdat het zo spannend was.»

JAN DECORTE «Ja. Ik heb Sigrid ook gevraagd of ze het erg vindt om niet meer naar 'Thuis' te kijken. Ik keek twee keer per dag: 's middags naar het historische 'Thuis', de oude afleveringen, 's avonds naar de nieuwe. Naast nog een resem andere programma's.»

VINKS «Meestal pulp. Tot zes uur per dag. Dat was onze routine.»

DECORTE «Tot ik er incensmoe van werd en dacht: moet ik hier mijn tijd wel aan besteden? Maar toen maakte ik mij de bedenking: ik heb tijd, er is tijd te over, en ik heb niks omhanden. Ik kreeg de drang om iets onverwachts te doen en dus heb ik Sigrid gevraagd 'Gerusalemme liberata' ('Jeruzalem verlost') van Torquato Tasso te bestellen. Eén van mijn vele plannen is namelijk om met dirigent Philippe Herreweghe het Achtste Madrigaalboek van Monteverdi op te voeren (dat put uit 'Gerusalemme liberata', red.). Tasso is Herreweghes lievelingsschrijver. Ik ben ook 'Orlando furioso' ('De razende Roeland', red.) van Ludovico Ariosto aan het lezen, en Homerus.

Zaterdag 9 mei wordt theateracteur en -regisseur Jan Decorte 70 jaar, maar hij verkeert in bloedvorm: het tegenwoordig slanke lijf gehuld in een Dries Van Notenpak, de haren kort en sexy als nooit tevoren. Vorig jaar won hij samen met zijn gezellin Sigrid Vinks de Ultima Algemene Culturele Verdienste voor hun uitzonderlijke werk en het inspireren van vele generaties kunstenaars. Vandaag krijgen ze, wonderlijk genoeg, geen geld meer om iets nieuws te maken. 'We hebben geen vooruitzichten meer,' zegt Decorte, 'behalve dan 70 worden.'

STEFANIE DE JONGE / FOTO'S STEPHAN VANFLETEREN

»Je staat er niet altijd bij stil, maar al die schrijvers leefden in een wereld die in constante staat van oorlog verkeerde: de christenen streden tegen de moslims, steden bevochten elkaar, net als keizers, hertogen en pausen. Wij zijn ook weer verwickeld in een oorlog: wij vechten tegen het virus, politici vechten met wetenschappers en met elkaar. Heb je Bart De Wevers wanhopige poging gezien om in het nieuws te komen door te zeggen: 'In Antwerpen mag je wél op een bank zitten?' Alstublieft!

»'Gerusalemme liberata' bevat ook een hoofdstuk dat niet te pruimen is omdat Tasso er het hele nageslacht van zijn geldschietter Alfonso II d'Este in lauwert, en de hele tijd aan de muzen vraagt: 'Beloon ik hen wel genoeg voor wat ze voor mij doen?' Er is wat dat betreft niet veel veranderd, zoals je nu met die subsidiekwestie weer ziet (Decortes theatergroep Bloet krijgt geen

subsidies meer van de Vlaamse overheid, red.). We hangen nog altijd af van het geld van - laten we het met een mooi woord zeggen - mecenasen. Van de staat. Vroeger werden kunstenaars volledig onderhouden door de machthebbers en ze schreven dan ook wat die wilden.»

HUMO Dat is totaal niet aan jou besteed, hè?

DECORTE (lacht) «Nee. Om de machthebbers van nu te plezieren, moet je mainstream zijn. Dat stond letterlijk in de brief over onze subsidiestop: we waren er 'niet in geslaagd mainstream te worden'. Ivo van Hove is mainstream, Anne Teresa De Keersmaecker is mainstream. Zo ver heb ik het nooit gebracht. Ik heb wel ooit op het punt gestaan internationaal door te breken: met mijn versie van 'De Hamletmachine' was ik in 1981 uitgenodigd op het Festival van Avignon. De directeur van dat festival was komen kijken op

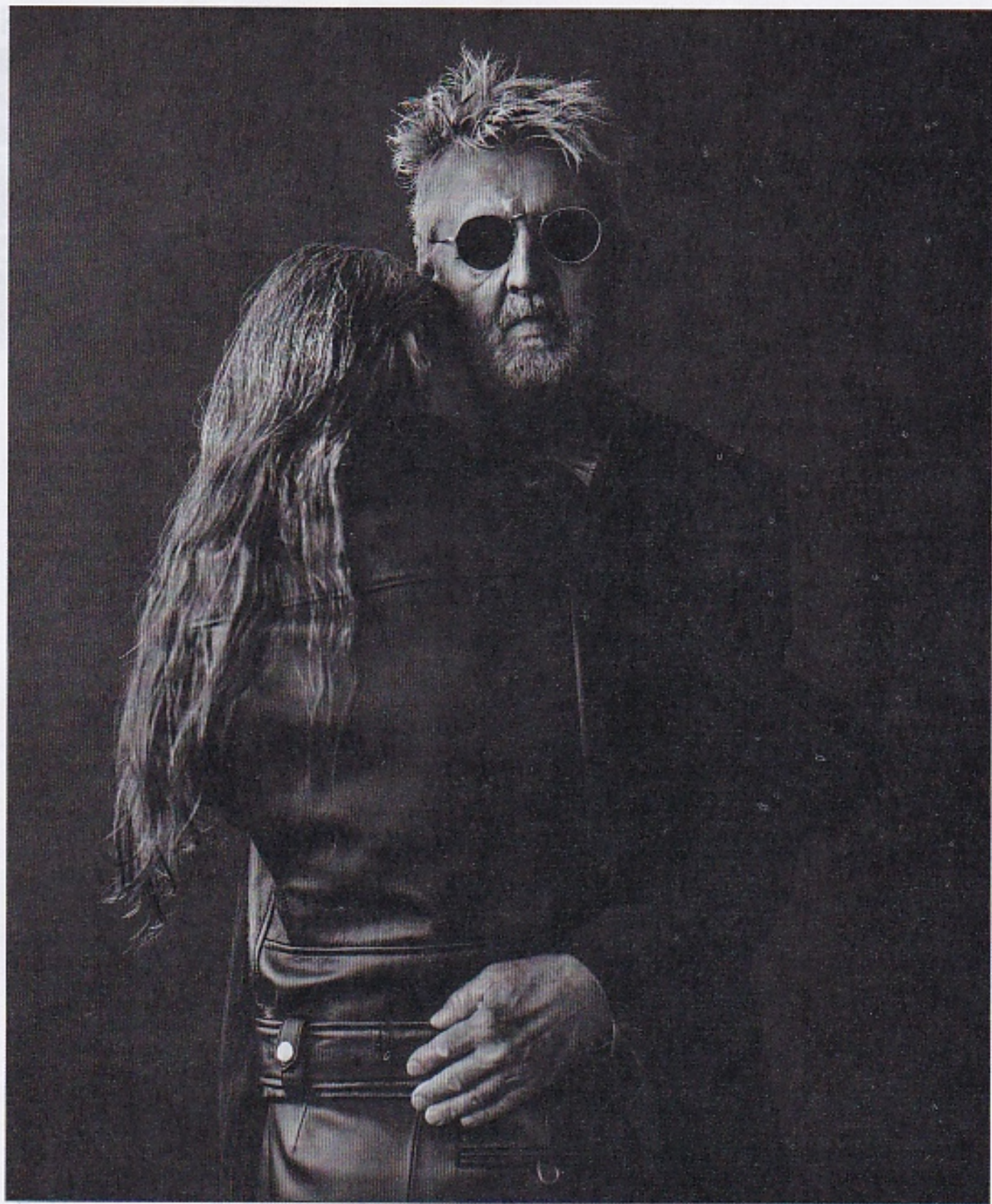
aanraden van Hugo De Greef, nog steeds *the main man* van de Europese festivals. Die directeur was dolenthousiast over 'De Hamletmachine' en ik ben naar Avignon mogen gaan, maar daar heb ik direct ruzie gekregen met de technisch directeur.»

HUMO En daarom ben je internationaal niet doorgebroken?
DECORTE «Inderdaad. Tussen de vijf delen van de voorstelling moest het brandscherm elke keer met veel geraas naar beneden donderen, maar in het theatertje waar wij geprogrammeerd stonden, was er geen scherm. Ik wilde een geschikt alternatief, maar die technisch directeur wilde daar niet in meegaan. Toen heb ik gezegd: 'Weet je wat? Laat maar, we komen gewoon niét.'»

»Als ik in Avignon had kunnen regisseren, was ik iemand anders geworden. Of liever: dan was ik gebleven wie ik was. Na dat voorval wilde ik weg van de voortdurende ommin waarmee mijn werk werd bejegend. Mijn aanpak als regisseur was tot dan toe heel tiranniek. 'Die Decorte is een tiran, een fascist,' werd gezegd, en dat was ook zo. Ik speelde toen ook nog niet zelf mee. Had ik dat wel gedaan, dan had ik sneller ingezien wat ik verkeerd deed. Ik zou gevoeld hebben hoe de acteurs afzagen en zij zouden mij hebben zien afzien. Zo zouden we vanzelf dichterbij elkaar zijn gekomen. Dat is daarna het uitgangspunt geworden: nader tot elkaar komen, werken in volle liefde.»

VINKS «Pas nadat Jan is gaan meespelen, ben ik ook beginnen mee te doen, omdat er toen geen enkele vorm

'IK BEN NIET BANG VOOR DE DOOD,

MAAR WEL OM COVID TE KRIJGEN'

van hiërarchie meer was.»
DECORTE «Maar wat ik wilde zeggen: als mijn voorstelling in Avignon in 1981 wel was doorgegaan, was ik waarschijnlijk hetzelfde soort theater blijven maken, en zou ik nu wereldberoemd zijn, en dikbetaald.»

HUMO Maar mainstream.

DECORTE «Avant-garde maar mainstream, ja. Maar nu zou ik dat helemaal niet meer willen, hè.

»Na 'De Hamletmachine' heb ik op dezelfde manier nog 'Oom Wanja' gemaakt. Dat stuk vond iedereen tijdens de generale repetitie fantastisch, maar ik besliste de première niet te laten doorgaan. Dat ik toen iets helemaal anders ben gaan maken, is door het publiek niet goed onthaald. Ze waren kwaad, noemden het publieksbedrog, ze vonden dat het niet was waarvoor ze gekomen waren. 'Scènes / sprookjes' was niet echt een voorstelling, maar een keten van performances waarin de acteurs met veel liefde toonden wat zij wilden. Er zijn toen veel mensen weggelopen om nooit meer terug te keren. Ik blijf mensen boos maken. Ik doe dat niet met opzet. Elke keer als ik iets maak, denk ik dat ik op handen gedragen zal worden, net zoals ik ervan overtuigd blijf dat ik de Nobelprijs voor Toneel & Literatuur ga winnen. Maar steeds blijkt dat maar een vijftiental mensen zegt: 'Dit was een ongelooflijke ervaring, we vinden het echt prachtig.' En dikwijls zijn dat nog dezelfde vijftien ook (lacht).

»Telkens als blijkt dat de wereld weer niet aan mijn voeten ligt, ben ik teleurgesteld als een kleine jongen. Ik begrijp het niet. Ik heb net een boek gelezen van een Nobelprijswinnaar. Ik ben zijn naam alweer vergeten, het ging over een olifant ('De tocht van de olifant' van

José Saramago, red.). Daarna dacht ik: enfin, verdient dit een Nobelprijs, en ik niet?

»Hier in België heb ik wel alle onderscheidingen mogen ontvangen: de Oskar de Gruyterprijs, de Ultima voor Algemene Culturele Verdienste, de Vlaams-Nederlandse Toneelschrijfprijs, de persprijs op het Festival van de Belgische Film in 1977. Maar ja. Ik ben nog niet klaar, maar stel dat ik nu zou sterven, dan schiet er van mij als toneelschrijver niet veel over. Misschien alleen mijn liefde met Sigrid. Die zal wellicht aangehaald worden. Meer blijft er van mijn naam en faam niet

HUMO Jouw film 'Hedda Gabler' wordt weer met regelmaat geprogrammeerd.
VINKS «Ja. De vertoning in het KASK in Gent hebben we bijgewoond. We waren echt verbaasd hoe enthousiast de jonge mensen achteraf over de film waren.»

LEVEN IS CREËREN

HUMO Jullie speelden vorig jaar ook op een door jonge kunstenaars georganiseerd alternatief festival dat onderdeel was van Pukkelpop. Jullie zijn punk gebleven en punk is back!
VINKS «We voelen steeds vaker dat jonge makers gefascineerd

bewuste zit ergens achter in je hoofd en is het belangrijkste werktuig dat een mens heeft, het is de sturm-und-drang die je ertoe drijft een punt te willen maken en dat punt met anderen te willen delen.»

HUMO Ik heb soms het gevoel dat de huidige generatie zo bezig is met geliket te worden dat hun sturm-und-drang geen ruimte krijgt.

VINKS «En ze zichzelf constant censureert.»

HUMO Daardoor mist wat ze maakt vaak kracht en staan er maar geen nieuwe Decortes of Panamarenko's op.

VINKS «Dat gevoel heb ik ook. Maar ik ken er ook die zich daar echt van aan het bevrijden zijn.»

HUMO Jullie zijn niet klein te krijgen en hebben al de ene comeback na de andere achter de rug.

DECORTE «Ja, maar nu zal het heel moeilijk zijn. Er zijn steeds minder plekken waar ze 'pro' ons zijn. En wie wil nu op zijn 70ste nog een hap claimen uit een budget waar al grote happen uit genomen zijn? Die moeten naar jonge mensen gaan. Sigrid heeft nu een dossiertje ingestuurd met de vraag: 'Wat moeten wij nu doen? Bij de pakken blijven zitten?'

HUMO Is met pensioen gaan geen optie?

DECORTE «Ik ben al met pensioen, maar ik kan toch niet stoppen met leven? En als ik leef, creëer ik, dat is een gegeven. Nu, dat teert wel op interesse. Ik wil nuttig zijn, ik wil mensen graag zien en ik wil dat mensen mij graag zien en dat ze enthousiast zijn over mijn werk. Ik wil het gevoel hebben gewild te zijn, en dat is nu niet erg het geval. Maar als er straks gebeld wordt en Sigrid zegt: 'Er is weer geld', dan heb ik meteen een plan.»

HUMO Je laatste voorstelling 'body a.k.a.' is een bewerking van 'Bloetwollefduivel', jouw versie van 'Macbeth'. Waarom wilde je dat stuk nog eens

« Ik wil het gevoel hebben gewild te zijn, en dat is nu niet het geval. Maar als er straks gebeld wordt en Sigrid zegt: 'Er is weer geld', dan heb ik meteen een plan »

over. Van mijn teksten zijn er alleen wat gedrukte pagina's, en die zijn bijna niet meer te krijgen.»

HUMO Alles is toch pas opgenomen in de archieven van het Letterenhuis, waar ook al het werk van Paul van Ostaijen en Hugo Claus is gearhiveerd?

VINKS «Ja. Dat is een grote eer.»

DECORTE «Mijn films hadden 23 fans, allemaal festival-directeurs die mij beter vonden dan Fassbinder, maar het publiek liep tijdens de begingeneriek al naar buiten. Ach, Chantal Akerman is ook nooit mainstream geworden, maar ze is nu wel historisch. Haar films worden overal vertoond.»

zijn door ons werk. Ze vertellen ons hoe ze zich ergeren aan het politiek correcte één-op-ééntheater dat zo in zwang is, maar niets aan de verbeelding overlaat. Ze willen weer echte kunst maken. Wist je dat Lisah Adeaga, met wie we de stukken 'Hamlet 0.2' en 'body a.k.a.' gemaakt hebben, op school gewoon botweg te horen krijgt 'dat ze niet met een blanke, mannelijke regisseur zou moeten werken'? En dat ze iets moet maken over 'haar Afrikaanse afkomst en haar positie als gekleurde vrouw in het theater'. Zij steigert daarvan: ze wil van haar afkomst helemaal geen issue maken.»

DECORTE «Punk gaat over het onderbewuste - op z'n Freuds, bedoel ik. Het onder-

